

Burácení velkých varhan nyní zesílilo v hřmění, jež se opřelo do klenby vysokého sálu jako povstávající obr, aby ji rozmetalo.

Freder zaklonil hlavu, jeho doširoka otevřené, planoucí oči nevidomě hleděly vzhůru. Jeho ruce tvořily hudbu z chaosu tónů, zápasily s vibracemi zvuku a ten jimi pronikal až do morku kostí.

Měl tak blízko k slzám jako nikdy v životě a v blažené bezbrannosti se poddal palčivému pláči, který ho oslepoval.

Nad ním nebeská klenba z lazuritu a na ní se vznášelo dvanáctinásobné tajemství, znamení zvěrokruhu ze zlata. O něco výš nad nimi se řadilo sedm korunovaných hlav: planety. Vysoko nade vším stříbřitě zářily tisíce hvězd: vesmír.

Hvězdy se před vlhkýma očima varhaníka daly podle jeho hudby do slavnostně velkolepého tance.

Sál se v příboji tónů rozplynul a zmizel. Varhany, na které Freder hrál, se ocitly uprostřed moře. Byly jako útes, o nějž se pěnívě tříští vlny. Prudce se sem valily se zpěněnými hřebeny a ta sedmá byla vždy nejmohutnější.

Ale vysoko nad mořem, které burácelo v běsnění vln, tančily nebeské hvězdy slavnostně velkolepý tanec.

Stará země, otřesená až na samotné dno, se s úlekem vytrhla ze spánku. Její řeky vyschly, její hory se zřítily. Z rozervaných hlubin vyprýštil oheň. Země shořela se vším, co nosila. Mořské vlny se proměnily ve vlny ohně. Varhany planuly jako dunící pochodeň hudby. Země, moře a varhany planoucí ódami se zhroutily a proměnily se v popel.

Ale vysoko nad pustinou a prázdnotou, v něž oheň spálil Boží výtvor, tančily nebeské hvězdy slavnostně velkolepý tanec.

Tu ze zvířeného šedého popela vzlétl na rozechvělých křídlech nevýslovně krásný a osamělý pták s peřím zářícím jako drahokamy. Naříkavě zakřičel. Žádný pták, který kdy na zemi žil, nedokázal naříkat tak sladce a trýznivě.

Vznášel se nad popelem nadobro zničené země. Létal sem a tam a nevěděl, kde se usadit. Vznášel se nad mořským hrobem a nad ostatky země. Od chvíle, kdy se hřešící andělé zřítili z nebe do pekla, nikdy nezazněl tak toužebný výkřik zoufalství.

Vtom se ze slavnostně velkolepého tance hvězd jedna oddělila a přibližovala se k mrtvé zemi. Její světlo bylo jemnější než měsíční světlo a neúprosnější než světlo slunce. Byla nejnebeštějším tónem hudby sfér. Zahalila naříkajícího ptáka svou milou září. Zářila silně jako bohyně a volala: Ke mně... ke mně!

A tak pták s peřím jako drahokamy opustil mořský a pozemský hrob a svá poklesávající křídla svěřil silnému volání, které ho neso. Zatímco byl kolébán světlem, vznášel se vzhůru a zpíval a stal se tónem sfér a zmizel ve věčnosti...

Freder nechal sklouznout prsty z kláves. Předklonil se a skryl tvář v dlaních. Zatlačil si na oči, až pod víčky spatřil ohnivý tanec hvězd. Nic mu nepomáhalo – nic! Před jeho zrakem se všude, všude v mučivé všudypřítomnosti naplněné blažeností objevovalo jediné – tvář: strohá tvář panny, sladká tvář matky – utrpení a rozkoš –, kterých se dovolával a dovolával se jednoho jediného pohledu a pro které jeho zmučené srdce nemělo ani jméno, kromě jediného, věčného: ty...

Spustil ruce a pozvedl oči do výšky krásně klenutého prostoru, v němž stály jeho varhany. Z hlubokomořského blankytu oblohy, z neposkvrněného zlata hvězd, z tajemného soumraku, jenž ho obklopoval, na něho hleděla dívka se smrtelnou přísností čistoty, služka i paní, nedotknutelná – spanilost sama: krásné čelo věčného diadémem laskavosti, soucitný hlas, co slovo, to píseň. Pak se odvrátila a odešla a zmizela – a už nebyla k nalezení – nikde, nikde...

„Ty!“ vykřikl muž. Uvězněný tón narazil do zdí, nenašel cestu ven.

Osamělost byla teď už nesnesitelná. Freder se postavil, rozrazil křídlové dveře. Před ním se nacházela dílna zalitá třpytivým jasmem.

Semkl víčka, stál tiše, sotva dýchal. Cítil blízkost neslyšně stojících sluhů, kteří čekali na rozkazy, aby směli ožít.

Byl mezi nimi jeden muž, Štíhlý, se zdvořilou tváří, jež nikdy neměnila výraz, o kterém Freder věděl, že stačí jediné slovo, a pokud dívka chodí svými tichými kroky ještě po zemi, pak ji Štíhlý najde. Ale nikdo nenasadí na stopu bílé a posvátné laně ohaře, nechce-li být celý život prokletý a bídny člověk.

Freder viděl, aniž na něho pohlédl, jak si ho Štíhlého oči zkoumavě prohlížejí. Věděl, že ten tichý člověk, kterého mu jeho otec určil za všemocného ochránce, je zároveň i jeho hlídačem. Štíhlý měřil stupnice krevního tepu syna svého velkého pána podle horečky probdělých nocí, podle horečné práce v dílně, podle horečného zápalu varhanní hry dovolávající se Boha. Nepodával žádné zprávy, nikdo je ani nevyžadoval. Ale kdyby jednou přišel okamžik, kdy je od něho budou vyžadovat, musí dozajista předložit naprosto bezchybný deník, od počtu kroků, kterými ztrápený člověk rozšlapával pod těžkýma nohama minutu za minutou své osamělosti, až po chvilí, kdy složil čelo do opřených rukou unavených touhou.

Je možné, že tento vševědoucí muž o dívce nic nevěděl?

Nic na něm neprozrazovalo, že pochopil zvrát v mysli a povaze svého mladého pána od onoho jednoho dne v Klubu synů. Ale jedno z mocných tajemství toho štíhlého tichého člověka bylo nikdy se neprozradit, a ačkoli neměl do Klubu synů přístup, nebyl si Freder v žádném případě jistý, že by se penězi vybavený agent jeho otce zastavil před domácím řádem klubu.

Cítil se vydaný na milost a nemilost, jako obnažený. Strašlivý jas, kterému neuniklo nic skrytého, zaplavoval jeho a každou věc v jeho dílně, jež byla téměř nejvýše položenou místností v Metropolis.

„Chtěl bych být úplně sám,“ pronesl tiše.

Sluhové neslyšně zmizeli, Štíhlý odešel. Ale všechny tyto dveře, které se bezhlučně zavřely, se mohly také bezhlučně opět pootevřít na úzkou škvíru.

Freder ohledával dveře dílny bolestnými očima.

Stáhl koutky úst v úsměvu, který v sobě skrýval značnou hořkost. Freder byl cennost, kterou museli střežit, jako se střeží korun- ní klenoty. Syn velkého otce, a navíc jediný.

Byl opravdu jediný?

Vtom se mu myšlenky opět zastavily na konci koloběhu a obraz se zase vrátil a s ním i to, co užíval a prožíval...

Klubu synů patřil snad nejkrásnější dům v Metropolis, a nebylo divu. Tento dům věnovali svým synům totiž otcové, pro něž každá otočka kola stroje znamenala zlato. Jednalo se spíš o městskou čtvrt než o dům. Bylo v něm divadlo a filmové paláce, posluchárny a knihovna, v níž se dala najít každá kniha, kterou na pěti kontinentech vytiskly, závodíště a stadion a proslulé Věčné zahrady.

Nacházely se v něm velmi prostorné byty pro mladé syny starostlivých otců a byty bezúhonných sluhů a krásných, dobře vychovaných služebnic, k jejichž vyškolení bylo potřeba víc času než k vypěstování nových orchidejí.

Jejich vrcholný úkol spočíval pouze v tom, aby v kteroukoli hodinu vypadaly svěže a byly bez rozmarů veselé a aby se ve vyzývacích úborech, s nalíčenými tvářičkami a škraboškami, s čnějícími sněhobílými parukami a vonící jako květiny podobaly něžným panenkám z porcelánu a brokátu, navrženým rukou umělce, neprodejným, přesto hezkým dárkům.

Freder byl v Klubu synů jen řídkým hostem. Dával přednost své dílně a hvězdné kapli, kde stály varhany. Když však někdy zatoužil vrhnout se do zářivého veselí her na stadionu, byl ze všech nejrozzářenější a nejveselejší a zas a znovu vítězil s úsměvem mladého boha.

I onoho dne...

Zatímco ho ještě prostupoval ledový chlad padající vody a každý sval se mu zachvíval v opojení z vítězství, ležel, štíhlý a natažený, vydechoval, usmíval se, zmámený, naprosto uvolněný, téměř pomatený štěstím. Mléčně zbarvený skleněný strop nad Věčnou zahradou zářil jako opál ve světle, které ho zaplavovalo. Obsluhovaly ho drobné něžné ženy, jež šibalsky a žárlivě čekaly, z kterých rukou, z kterých útlých konečků prstů si Freder smlsne na plodech, po nichž toužil.

Jedna stála opodál a míchala mu nápoj. Od boků ke kolenům se jí nadouval lesklý brokát. Se štíhlýma holýma nohama, ušlechtilé snoženýma, vypadala v purpurových lodičkách jako ze slonoviny. Z boků se v jemných liniích zvedalo světlé tělo, které se – a to dívka nevěděla – zachvívalo v témže rytmu, v jakém se pohybovala

mužova oddechující hrud'. Drobná nalíčená tvář pod škraboškou starostlivě střežila dílo svých svědomitých rukou.

Ústa neměla namalovaná, a přesto byla rudá jako granátové jablko. A on se na nápoj usmíval tak pohroužený do sebe, že to u ostatních dívek vyvolalo jasný smích.

I Freder se jím nakazil a rozesmál se. Ale holčiči jásot se proměnil v bouři, když dívku míchající nápoj, která nevěděla, proč se smějí, polil od úst v barvě granátového jablka až ke světlým bokům ruměncem rozpaků. Vysoký smích přilákal přátele, kteří se k radostnému halasu připojili bez příčiny, jen proto, že jsou mladí a bezstarostní. Jedna salva smíchu za druhou se nad mladými lidmi pestře klenula jako blaženě znějící duha.

Zničehonic však Freder otočil hlavu. Jeho ruce, spočívající na bocích dívky s nápojem, sklesly jako mrtvé. Smích utichl. Nikdo z přátel se nepohnul. Žádná z drobných žen v brokátu s holýma nohama nehnula rukou ani nohou. Stáli a dívali se.

Dveře Věčných zahrad se otevřely a odtud přicházel průvod dětí. Všechny se držely za ruce. Měly šedivé, prastaré tváře jako trpaslíci. Byly to malé strašidelné kostry, které vězely ve vybledlých hadrech a halenách. Měly bezbarvé vlasy a bezbarvé oči, šly bosé na vyzábělých nohou. Mlčky následovaly svou vůdkyni.

Jejich vůdkyní však byla dívka se strohou tváří panny, sladkou tváří matky. V každé ruce svírala vyhublou ruku dítěte. Teď se zastavila a popořadě si mladé muže a ženy prohlížela se smrtelně přísnou čistotou. Byla to služka i paní, nedotknutelná – spanilost sama: krásné čelo věnčené diadémem laskavosti, soucitný hlas, co slovo, to píseň.

Pustila děti, napřáhla ruku a promluvila k nim, zatímco ukazovala na přátele: „Pohledte, to jsou vaši bratři!“

Čekala. Stála nehybně a pohledem spočívala na Frederovi.

Potom dorazili sluhové, dorazili vrátní. Mezi těmito zdmi z mramoru a skla, pod opálovou kopulí Věčných zahrad se na krátkou chvíli strhl nevídaný zmatek plný rámusu, pobouření a rozpaků. Zdálo se, že dívka pořád ještě čeká. Nikdo se jí neodvážil ani dotknout, ačkoli stála mezi šedivými dětskými strašáky tak bezbranná. Její oči neustále spočívaly na Frederovi.

Pak od něho oči odvrátila, trochu se sehnula a vyvedla průvod ven. Dveře za ní zapadly. Sluhové se vytratili s četnými omluvami,

že té příhodě nemohli zabránit. Všude bylo prázdno a ticho. Kdyby neměl každý a každá, před nimiž se dívka s šedivým průvodem dětí objevila, tak početné svědky vlastního zážitku – byli by v pokušení věřit, že je zmátly smysly.

Vedle Frederu se na zářivé mozaikové podlaze choulila dívka, jež předtím míchala nápoje, a rozrušeně vzlykala.

Freder se k ní pomalu sklonil a zaváhal jako člověk, který něčemu naslouchá – a najednou jí prudkým škubnutím strhl z očí škrabošku, úzkou černou škrabošku.

Dívka vykřikla, jako by ji překvapili úplně nahou. Ruce jí vylétly do výšky, hmátly a zůstaly ztuhle viset ve vzduchu.

K muži vyděšeně vzhlížela nalíčená tvář. Oči bez škrabošky vypadaly pošetile, úplně prázdně. Tato drobná tvář, zbavená kouzla škrabošky, nebyla už vůbec tajemná.

Freder pustil černý kousek látky na zem. Dívka po něm honem chňapla a zakryla si tvář. Freder se rozhlédl.

Věčné zahrady zářily. Krásní lidé v nich, třebaže nyní lehce rozrušení, zářili svou upraveností, dokonalou nasyceností. Vůně svěžesti, jež se nad všemi vznášela, se podobala dechu orosené zahrady.

Freder po sobě sklouzl pohledem. Nosil, jako všichni mladíci v Klubu synů, bílé hedvábí, které si oblékali jen jednou, a poddajně měkké boty s podrážkami, jež při chůzi nevydávaly hluk.

Pohlédl na přátele. Viděl tyto lidi, kteří se nikdy neunavili, leda hrou, kteří se nikdy nezapotili, leda hrou, kteří se nikdy nezadýchali – leda hrou. Lidi, kteří potřebovali svá radostná zápolení, aby jim šlo k duhu jídlo a pití, aby mohli spát a snadno trávit.

Stoly, z nichž všichni jedli, byly jako předtím pokryté netknutými jídly. Zlaté víno a purpurové víno, uložené v ledu nebo v teple, čekalo přichystané jako ty drobné něžné ženy. Nyní zas opět hrála hudba. Umlkla, když hlas té dívky vyslovil pět tichých slov: „Pohledte, to jsou vaši bratři!“

A ještě jednou, zatímco očima spočívala na Frederovi: „Pohledte, to jsou vaši bratři!“

Freder vyskočil, jako by se dusil. Ženy se škraboškami na něho zíraly. Běžel ke dveřím. Utíkal po chodbách a schodištích, dostal se ke vchodu.

„Kdo byla ta dívka?“

Rozpačité krčení ramený. Omluvy. Příhoda byla neodpuštitelná, sluhové to věděli. Bude se hromadně propouštět. Správce domu byl bledý vzteky.

„Nechci,“ prohlásil Freder, hledící do prázdna, „aby kvůli této příhodě přišel nějaký člověk ke škodě. Nikdo nesmí být propuštěn... Nechci to...“

Správce se mlčky uklonil. V Klubu synů byl na vrtochy zvyklý.

„A kdo je ta dívka, nikdo říct nedokáže?“

Ne. Nikdo. Ale co kdyby se vydal rozkaz k pátrání?

Freder mlčel. Myslel na Štíhlého. Zavrtěl hlavou, nejprve slabě, pak prudce: Ne...

Nikdo nenasazuje ohaře na stopu bílé a posvátné laně.

„Nikdo po ní nesmí pátrat,“ řekl bezvýrazně.

Cítil na své tváři duchaprázdnné pohledy cizího, zaplaceného člověka. Cítil se ubohý a pošpiněný. Opustil klub v rozladěnosti, jež ho skličovala, jako by mu v žilách koloval jed. Odcházel domů, jako by šel do vyhnanství. Zavřel se ve své dílně a tvořil. Noci trávil u svých nástrojů a přinutil strašlivé osamělce Jupitera a Saturna, aby sestoupily k němu dolů.

Nic mu nepomáhalo – nic! V mukaplné, blažené všudypřítomnosti měl před svým zrakem jedinou – jedinou tvář: strohou tvář panny, sladkou tvář matky.

Hlas promluvil: „Pohledte, to jsou vaši bratři!“

A sláva nebes nebyla ničím a opojení prací nebylo ničím. A burácení varhan, které přehlušilo moře, nedokázalo přehlušit tichý dívčí hlas: „Pohledte, to jsou vaši bratři!“

Freder se s bolestivě prudkým trhnutím otočil a přistoupil ke svému stroji. Po tváři se mu mihlo cosi jako osvobození, když si prohlížel toto jasné stvoření, které čekalo jen na něho, na němž nebyl ani jeden ocelový kloub, ani jeden nýt, ani jedna pružina, které by sám nepopočetl a nevytvořil.

Stvoření nebylo velké a v obrovské místnosti a záplavě slunečního svitu, v němž stálo, vypadalo ještě drobnější. Ale měkký lesk kovů a vznešené chvění, s nímž se přední část těla zdvihala dokonce i v klidu, jako by se chystala ke skoku, mu propůjčovaly cosi z radostné božskosti dokonale krásného zvířete, jež je zcela prosté strachu, protože se cítí neporazitelné.